

ÖĞRENCİLERDE SOSYAL ZEKA, BİLGİSAYAR KAYGISI VE KİŞİSEL GELİŞİM İNİSİYATİFİ ALMA BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Nükhet BAYER¹, Ayhan BAYRAM^{2*}

¹ Hemşirelik Bölümü, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Lokman Hekim Üniversitesi, Ankara, Türkiye.

² Ulaştırma ve Lojistik Bölümü, Görele Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Giresun Üniversitesi, Giresun, Türkiye.

*Corresponding Author:

Email: ayhan_bayram1987@hotmail.com

ÖZET

Araştırmada sağlık ve sosyal bilim alanlarında öğrenim gören öğrencilerin sosyal zeka, bilgisayar kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada sağlık ve sosyal bilim alanlarında öğrenim gören 500 öğrenciye anket uygulanmıştır. Verilerin analizi SPSS 24 programı ile yapılmış ve %95 güven aralığı ile çalışılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla açıklayıcı faktör analizi ve AMOS 24 programı ile araştırmanın modeline doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla Cronbach alpha güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Ölçeklerin Cronbach Alpha değerleri oldukça güvenilir derecededir. Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonuçlarının uygun, doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarının ise kabul edilebilir değerler arasında olduğu belirlenmiştir. Sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerde sosyal zeka ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerileri arasında, sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerde ise sosyal zeka ile bilgisayar kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi arasında anlamlı bir ilişki olduğu, sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal zeka ve bilgisayar kaygı düzeylerinin sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Sosyal zeka düzeylerinin artırılmasına yönelik yapılacak çalışmalar bilgisayar kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi düzeyini artırıcı yönde katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Beceri, bilgi süreci, donanım, gelişim, farkındalık

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL INTELLIGENCE, COMPUTER ANXIETY AND PERSONAL DEVELOPMENT INITIATIVE SKILLS IN STUDENTS

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the relationship between social intelligence, computer anxiety and the ability to take personal development initiative. A questionnaire was applied to 500 students studying in the fields of health and social science. Data were analyzed with SPSS 24 program and 95% confidence interval was used. In order to determine the construct validity of the scale confirmatory factor analysis and were applied to the model of the study explanatory factor analysis with AMOS 24 program. Cronbach alpha reliability coefficients were calculated to determine its reliability. Pearson correlation analysis was performed to determine the relationship between the variables. The Cronbach Alpha values of the scales are trustable. The results of the descriptive factor analysis were found to be among the acceptable and confirmatory factor analysis results. It was found that there was a significant relationship between the social intelligence and personal development initiative skills of students who are studying in the field of health sciences and the

social intelligence and computer anxiety and personal development initiative in the students who are studying in the social sciences. The level of anxiety was found to be lower than that of the students in the social sciences. The studies to increase the level of social intelligence will increase the level of computer anxiety and ability to take personal development initiative.

Keywords: *Skills, Knowledge Process, Hardware, Development, Awareness*

GİRİŞ

Kişinin kendisi dahil, insanların duygu, düşünce ve davranışlarını anlama ve o anlayışa uygun davranma yeteneği olarak tanımlanan sosyal zeka (Aktaran Ülker, 2015: 5) kavramı ile empati yapılarak bireylerle daha etkin iletişim kurulabilmektedir. Teknolojide meydana gelen hızlı değişimler, yapay zekanın yaşam içerisinde daha fazla yer edinmesi, vb etkenler bilgisayar kullanımını yaygınlaştırmıştır. Öğrencilerin okul sonrası sektörel ve kişisel gelişim süreçleri içerisinde daha fazla başarılı olabilmelerinde bilgisayar kullanımı önemli bir rol oynamaktadır. Başarılı olma ve kişisel gelişim sürecinde bilgisayarın etkin kullanımı konusunda kaygı durumu oluşabilmektedir. Araştırma ile sağlık ve sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal zeka, bilgisayar kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerileri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Sosyal zeka, insanlarla teknik, sosyal meseleler hakkında bilgi ve bir grup üyesinin diğer grup üyelerine karşı duyarlılık yaratmasının yanı sıra, yabancıların geçici ruh hallerine veya altında yatan kişilik özelliklerine dair iç görü olarak adlandırılmıştır. Zihinsel zekânın bilişsel özellikleri olduğu gibi sosyal zekânın da bilişsel özellikleri vardır (Vernon, 1993: 44).

Bilgisayar kaygısı, geçmişte bilgisayar etkileşimi, bilgisayar öz-yeterliliğinin azalmasına neden olduğunda ortaya çıkmaktadır. Bilgisayarla iletişim kurma düşüncesi, kişinin kontrolün dışına çıkmasına yol açar ve başarılı bilgisayar etkileşiminden şüphe duymaya başlar (Specht, 2008: 17). Bilgisayar kaygısının anlaşılmasında önemli olan, bilgisayar kaygısının bilgisayar kullanıcısı üzerindeki etki derecesidir (Brosnan, 1998: 223).

Kişisel gelişim sadece bireysel bir ihtiyaç değil, aynı zamanda temel bir gereksinimdir. Üniversite eğitiminin kişisel gelişimi teşvik etmeyi amaçlayan yönleri oldukça fazladır. Mezuniyet sonrası öğrenciler iş bulma süreçleri, çalışma yaşamı içerisinde yeniliklerden dolayı bilgi ve becerilerini sürekli olarak güncelleme zorunluluğuyla karşı karşıya kalmaktadırlar (Woerkom ve Meyers 2018: 1). Bilişsel olarak değişim, davranışsal becerilerde de kaynakları kullanmayı içermektedir (Robitschek Et Al., 2012: 275).

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmada yer alan değişkenler kuramsal çerçevede ele alınmıştır.

Sosyal Zeka

Sosyal zeka sosyal becerileri ölçen testlerde iyi performans gösterme yeteneği olarak da tanımlanmaktadır (Silvera, 2001: 313). Bazı tanımlar bilişsel bileşeni ya da diğer insanları anlama yeteneğini vurgularken, bazıları da diğer insanlarla başarılı bir şekilde etkileşim kurabilme gibi davranışsal bir vurgu yaparak daha psikometrik bir temele dayanırlar. Sosyal

zekâ makul bir kişilik özelliği olarak kabul edilir. Bazı insanlar diğer insanlarla olan ilişkilerini anlamak ve onlarla ilgilenmek konusunda oldukça iyidir, bazı kişiler ise bu alanda oldukça ciddi zorluklar yaşamaktadır. Sosyal zekâyı oluşturan bileşenler: a) Diğer kişilerin içsel durumları ve ruh halleri algısı, b) İnsanlarla başa çıkabilme genel yeteneği, c) Sosyal yaşamın normları ve kuralları hakkında genel bilgi, d) Karmaşık sosyal durumlarda iç görü ve duyarlılık, e) Başkalarını manüple etmek için sosyal tekniklerin kullanılmasıdır (Kosmitzki ve John, 1993: 13).

Bilgisayar Kaygısı

Hızla değişen teknoloji eğitimciler ve öğrenciler üzerinde baskı oluşturmaktadır. Yeni teknolojilerin en önemlilerinde biri olan bilgisayarın öğretim teknolojilerinde kullanımı, okulların veya eğitim kurumlarının gelişimleri için önemli bir yere sahiptir. Bilgisayar, öğrenme ortamlarının yaratılması, sunulması ve yönetilmesi sürecinde büyük bir kolaylık sağlamaktadır (Yang, 1996: 11). Bu süreçte bazı öğrenciler de görülen bilgisayar kaygısı son derece tatsız bir deneyimdir. Bu öğrenciler, bilgisayarları öğrenmek veya kullanmak için gerektiğinde değişen düzeylerde diğer öğrencilere göre daha fazla kaygı düzeyiyle kullanırlar (Loyd ve Gressard, 2014: 67). Kaygı, gerilim hissi, endişeli düşünceler ve artmış kan basıncı gibi fiziksel değişikliklerle karakterize bir duygudur. Kaygı bozukluğu olan kişiler genellikle tekrarlayan rahatsız edici düşünceler ve endişelere sahiptir. Ayrıca terleme, titreme, baş dönmesi veya hızlı kalp atışı gibi fiziksel belirtileri de olabilir (www.apa.org, 14.10.2018). Bilgisayarda çalışan kişilerin çalışma sürecinde istenmeyen sonuçların beklenmesi, bilgisayar görevlerini başarılı bir şekilde gerçekleştirme becerisinden şüphe duyan ve başarısızlık bekleyen bireylerde görülür (Bloom ve Hautaluoma, 1990: 338).

Kişisel Gelişim İnisiatifi Alma Becerisi

Kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi yüksek olan kişiler, stres oluşturuçuları büyüme fırsatları olarak algılayarak olumlu değişiklikler yapabileceklerini görmekte ve yaşanması muhtemel psikolojik sıkıntılara karşı korunma durumunda bulunmaktadırlar (Robitschek Et Al., 2012: 275). Aynı zamanda kendini gerçekleştirmenin bir göstergesi olan kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi, başa çıkma becerileri ve kariyer gelişiminin de bir göstergesidir (Ivtzan ve Et Al., 2013: 915). Bir öğrencinin kendini yetiştirmesinde kendi öğrenme kapasitesinin akademik başarısının kilit bir belirleyicisi olduğu ve kendi kendini düzenlemedeki gelişmeleri hedefleyen müdahalelerin akademik performans üzerinde olumlu bir etki oluşturacağı ileri sürülmektedir. Öğrencilerin kişisel gelişim inisiyatifi alma becerilerinin gelişimi için kendi öğrenmeleri konusunda bir farkındalık yaratmaları ve bu bilgileri de yarattıkları farkındalığı kontrol etmek için kullanmaları gerekmektedir. Ayrıca öğrenciler bir ödev ya da sınavın başarılı ya da başarısız olmasının nedenlerinin neler olduğunu belirlediklerinde hedeflerine ulaşma sürecinde daha başarılı olacaklardır (Colthorpe, 2015: 134).

YÖNTEM

Araştırmada Giresun Üniversitesi ve Lokman Hekim Üniversitesi'nde sağlık ve sosyal bilim alanlarının çeşitli bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerde sosyal zeka, bilgisayar kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Sosyal zekayı ölçmek amacıyla Doğan ve Çetin (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan Tromso sosyal zeka ölçeği kullanılmıştır. Ölçek üç alt boyut ve 21 maddeden oluşmaktadır. Bilgisayar kaygısını ölçmek için Marcoulides, Stocker ve Marcoulides (2004) tarafından geliştirilen, Çavuş ve Günbatır (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan bilgisayar kaygısı ölçeği kullanılmıştır. Ölçek genel bilgisayar kaygısı ve donanım kaygısı olmak üzere iki alt boyuttan ve toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisini ölçmek amacıyla Claes, Beeydt ve Lemmens (2005) tarafından geliştirilen ve Akın ile Anlı tarafından (2011) Türkçe'ye uyarlanarak, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ölçeği kullanılmıştır. Ölçek tek alt boyut ve 9 maddeden oluşmaktadır.

Araştırmanın evrenini, Giresun Üniversitesi ve Lokman Hekim Üniversitesi'nde sağlık ve sosyal bilimlerin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada olasılığa dayanmayan örnekleme yöntemlerinden kota örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Altunışık vd., 2012: 168). Araştırmada 257 sağlık bilimler, 256 sosyal bilimler alanında olmak üzere toplam 513 öğrenciye anket yapılmış, hatalı ya da eksik olan 13 anket analize dahil edilmeyerek 500 anket analize tabii tutulmuştur. Araştırmanın modelinde sosyal zeka ile alt boyutları, bilgisayar kaygısı ile alt boyutları ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada 2 tane ana hipotez kurulmuştur.

H₁: Demografik değişkenler ile sosyal zeka, bilgisayar kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri arasında fark vardır.

H₂: Sosyal zeka, bilgisayar kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

BULGULAR

Verilerin analizinde, frekans, yüzde ve standart sapma gibi istatistiksel öğelerden yararlanılmıştır. Örneklem grubuna ilişkin demografik bilgiler Tablo 1 de yer almaktadır.

Tablo 1. Örneklem Grubuna İlişkin Bilgiler

CİNSİYET	FRE.	%	GELİR DURUMU	FRE.	%
Erkek	161	32,2	1-500 TL Arası	322	64,4
Kadın	339	67,8	501-1.000 TL Arası	99	19,8
SINIF DURUMU			1.001-1.500 TL Arası	24	4,8
I. Sınıf	315	63,0	1.501 TL ve Üzeri	55	11,0
II. Sınıf	64	12,8	DOĞUM YERİ		
III. Sınıf	77	15,4	Akdeniz Bölgesi	49	9,8
IV. Sınıf ve Üzeri	44	8,8	Ege Bölgesi	23	4,6
YAŞ DURUMU			Doğu Anadolu Bölgesi	25	5,0

18 Yaş ve Altı	125	25,0	Güneydoğu Anadolu Bölğ.	29	5,8
19 Yaş	145	29,0	İç Anadolu Bölgesi	199	39,8
20 Yaş	103	20,6	Karadeniz Bölgesi	133	26,6
21 Yaş	70	14,0	Marmara Bölgesi	42	8,4
22 Yaş ve Üzeri	57	11,4	İKAMET DURUMU		
ÖĞRENİM GÖRÜLEN ALAN			Ailele Birlikte	215	43,0
Sağlık Bilimleri	250	50	Yurt	125	25,0
Sosyal Bilimler	250	50	Öğrenci Ark. Birlikte	123	24,6
			Diğer	37	7,4

Araştırmaya katılanların büyük bir kısmının kadın (% 67,8), 19 yaşında (% 29,0), 1. Sınıf öğrencisi (% 18), 1-500 TL arasında gelire sahip (% 64,4), ailesiyle birlikte ikamet etmekte (% 43,0), iç anadolu bölgesinde doğmuş (% 39,8) ve sağlık/sosyal bilimler alanında (% 50) öğrenim görmekte oldukları görülmektedir.

Soruların güvenilirliği Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ile ölçümlenmiştir. Sosyal zeka için Cronbach's Alpha değeri ,635, bilgisayar kaygısı için ,884 ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi için ,828 olarak bulunmuştur.

Sosyal zeka ölçeğinin yapı geçerliliğini sınamak için öğrencilerden elde edilen verilere açıklayıcı (Principal Components Analysis) faktör analizi yapılmıştır. Verilerin, faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile bulunmuştur. Sonuçlar (KMO=,840; $X^2=2.677,931$; $sd=190$; $p=,000$), veri grubunun faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Varimaks dönüştürmeli temel bileşenler faktör analizi sonucuna göre, puanlardaki değişimin % 44,999'unu açıklayan ve öz değeri 1'in üzerinde olan üç faktör belirlenmiştir. En düşük faktör yükü ,35 alınmıştır ve ölçekteki bir maddenin bir faktördeki yükü ,35'in üstünde ve bu maddenin diğer faktörlerdeki yükünden ,10 veya daha yüksek ise madde o faktörde sayılmıştır. İkinci madde birbirine yakın yük değerleri aldığı için ölçekten çıkarılmıştır. Bu madde çıkarıldıktan sonra analiz tekrarlandığında açıklanan varyans, toplam varyansın % 44,999'unu oluşturmuştur. (Özdemir, 2009: 61). Birinci faktör, yükleri ,543 ve ,710 arasında olan yedi maddeden oluşmaktadır. Faktörün toplam varyansı açıklama oranı % 17,030 ve özdeğeri 3,406'dır. İkinci faktör, yükleri ,357 ve ,698 arasında olan dokuz maddeden oluşmaktadır. Faktörün toplam varyansı açıklama oranı % 15,409 ve özdeğeri 3,082'dir. Üçüncü faktör, yükleri -,650 ve ,796 arasında olan dört maddeden oluşmaktadır. Faktörün toplam varyansı açıklama oranı % 12,561 ve özdeğeri 2,512'dir.

Bilgisayar kaygısı ölçeğinin yapı geçerliliğini sınamak için öğrencilerden elde edilen verilere açıklayıcı (Principal Components Analysis) faktör analizi yapılmıştır. Verilerin, faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile bulunmuştur. Sonuçlar (KMO=,910; $X^2=3.485,178$; $sd=171$; $p=,000$), veri grubunun faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Varimaks dönüştürmeli temel bileşenler faktör analizi sonucuna göre, puanlardaki değişimin % 43,838'ini açıklayan ve öz değeri 1'in üzerinde olan iki faktör belirlenmiştir. Yirminci madde birbirine yakın yük değerlerinden dolayı ölçekten çıkarılmıştır.

Bu madde çıkarıldıktan sonra analiz tekrarlandığında açıklanan varyans, toplam varyansın % 43,838'ini oluşturmuştur (Özdemir, 2009: 61). Birinci faktör, yükleri ,529 ve ,768 arasında olan sekiz maddeden oluşmaktadır. Faktörün toplam varyansı açıklama oranı % 22,911 ve özdeğeri 4,353'dür. İkinci faktör, yükleri ,398 ve ,728 arasında olan onbir maddeden oluşmaktadır. Faktörün toplam varyansı açıklama oranı % 20,927 ve özdeğeri 3,976'dır.

Kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ölçeğinin yapı geçerliliğini sınamak için öğrencilerden elde edilen verilere açıklayıcı (Principal Components Analysis) faktör analizi yapılmıştır. Verilerin, faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile bulunmuştur. Sonuçlar (KMO=,869; $X^2=1.266,478$; $sd=36$; $p=,000$), veri grubunun faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Faktör analizi sonucuna göre, puanlardaki değişimin % 42,736'sını açıklayan ve öz değeri 1'in üzerinde olan bir faktör belirlenmiştir. Faktörün açıkladığı toplam varyans % 42,736 ve özdeğeri 3,846'dır.

Araştırma da kullanılan ölçeklere uygulanan açıklayıcı faktör analizi sonucunda ortaya çıkan boyutlardan oluşan araştırma modelinin geçerliliğini değerlendirmek amacıyla AMOS 24 Programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır (Yılmaz ve Varol, 2015: 34). Tablo 2'de araştırma modelinin uyum indeksleri yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırma Modelinin Uyum İndeksleri

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul Ed. Uyum	Model	Uyum
X^2/sd (466,55/247)	$0 \leq x^2/sd \leq 3$	$3 \leq x^2/sd \leq 5$	2,216	İyi Uyum
RMSEA	$0 \leq REMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq REMSEA \leq 0,08$	,049	İyi Uyum
RMR	$RMR \leq 0,05$	$0,05 \leq RMR \leq 0,80$	,072	Kabul Edilebilir
CFI	$0,95 \leq CFI \leq 1,00$	$0,90 \leq CFI \leq 0,95$	,827	Ret
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$	,833	Ret
AGFI	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	$0,85 \leq AGFI \leq 0,90$	,851	Kabul Edilebilir
AIC	Karşılaştırılan model için AIC'ten daha küçük		$2.581,688 < 8.696,460$	Kabul
CAIC	Karşılaştırılan model için CAIC'ten daha küçük		$3.160,510 < 8.946,761$	Kabul

X^2/sd ve RMSEA iyi uyum, RMR, AGFI kabul edilebilir uyum ve CFI ve GFI zayıf uyum olduğunu göstermektedir. AIC ve CAIC e göre de gerçeğe en yakın modelin seçiminin sağlandığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre modelin genel olarak uyumunun sağlandığı söylenebilir. Tablo 3'de değişkenlere ilişkin puan ortalamalarına yer verilmiştir.

Tablo 3. Değişkenlere İlişkin Puan Ortalamaları

Değişkenler	Genel						
		n	X	S.s.	n	X	S.s.
Sosyal Zeka	Sağlık Bil.	250	3,12	,35	500	3,18	,38
	Sosyal Bil.	250	3,24	,39			
Sosyal Farkındalık	Sağlık Bil.	250	3,71	,61	500	3,76	,62
	Sosyal Bil.	250	3,80	,63			

Sosyal Beceriler	Sağlık Bil.	250	2,23	,57	500	2,33	,63
	Sosyal Bil.	250	2,43	,67			
Sosyal Bilgi Süreci	Sağlık Bil.	250	3,43	,61	500	3,45	,61
	Sosyal Bil.	250	3,48	,62			
Bilgisayar Kaygısı	Sağlık Bil.	250	2,22	,68	500	2,38	,73
	Sosyal Bil.	250	2,54	,74			
Genel Bilgisayar Kaygısı	Sağlık Bil.	250	2,28	,82	500	2,47	,87
	Sosyal Bil.	250	2,66	,89			
Donanım Kaygısı	Sağlık Bil.	250	2,15	,74	500	2,29	,75
	Sosyal Bil.	250	2,42	,74			
Kişisel Gelişim İni. Alma Becerisi	Sağlık Bil.	250	3,68	,62	500	3,68	,64
	Sosyal Bil.	250	3,68	,66			

Sosyal zeka değişkeninin genel puan $X=3,18\pm,38$, Bilgisayar kaygısı değişkeninin genel puan $X=2,38\pm,73$ ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin genel puan $X=3,68\pm,64$ olduğu belirlenmiştir. Sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal zeka değişkeninin puan $X=3,12\pm,35$, bilgisayar kaygısı değişkeninin puan $X=2,22\pm,68$ ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin puan $X=3,68\pm,62$ olduğu belirlenmiştir. Sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal zeka değişkeninin puan $X=3,24\pm,39$, bilgisayar kaygısı değişkeninin puan $X=2,66\pm,89$ ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin puan $X=3,68\pm,66$ olduğu belirlenmiştir.

Bağımsız örneklem t testiyle sosyal zekanın alt boyutları sosyal farkındalık, sosyal beceriler, sosyal bilgi süreci ile bilgisayar kaygısının alt boyutları genel bilgisayar kaygısı, donanım kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri ile örneklem grubunun cinsiyetleriyle karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Cinsiyet değişkeni ile sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal farkındalık ($p=,058>,05$), sosyal beceriler ($p=,803>,05$), sosyal bilgi süreci ($p=,853>,05$), genel bilgisayar kaygısı ($p=,134>,05$), donanım kaygısı ($p=,434>,05$) ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,058>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Cinsiyet değişkeni ile sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal farkındalık ($p=,391>,05$), sosyal beceriler ($p=,431>,05$) ve sosyal bilgi süreci ($p=,974>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerde cinsiyet değişkeni ile genel bilgisayar kaygısı, donanım kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren t testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyet İle Genel Bilgisayar Kaygısı, Donanım Kaygısı ve Kişisel Gelişim İnişyatifi Alma Becerisi Değişkenlerine İlişkin t Testi Sonuçları

	Alanı	Cinsiyet	n	X	St. Hata	F	p
Genel Bilgisayar Kaygısı	Sosyal Bilimler	Erkek	103	2,871	1,016	13,663	,000
		Kadın	147	2,518	,756		
Donanım Kaygısı	Sosyal	Erkek	103	2,441	,850	14,019	,000

	Bilimler	Kadın	147	2,406	,649		
Kişisel Gel. İn. Alma Becerisi	Sosyal Bilimler	Erkek	103	3,649	,576	4,771	,030
		Kadın	147	3,694	,717		

Cinsiyet değişkeni ile genel bilgisayar kaygısı ($p=,000<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkende erkek katılımcıların puan ortalaması kadın katılımcılara göre daha yüksektir. Cinsiyet değişkeni ile donanım kaygısı ($p=,000<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkende erkek katılımcıların puan ortalaması kadın katılımcılara göre daha yüksektir. Cinsiyet değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,030<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkende kadın katılımcıların puan ortalaması erkek katılımcılara göre daha yüksektir.

Anova testiyle sosyal zekanın alt boyutları sosyal farkındalık, sosyal beceriler, sosyal bilgi süreci ile bilgisayar kaygısının alt boyutları genel bilgisayar kaygısı, donanım kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri ile örneklem grubuna ilişkin yaş durumları karşılaştırılarak anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Yaş durumu değişkeni ile sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal farkındalık ($p=,116>,05$), sosyal beceriler ($p=,389>,05$), sosyal bilgi süreci ($p=,616>,05$), genel bilgisayar kaygısı ($p=,768>,05$), donanım kaygısı ($p=,442>,05$) ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,206>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yaş durumu değişkeni ile sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal farkındalık ($p=,656>,05$), sosyal beceriler ($p=,210>,05$), sosyal bilgi süreci ($p=,251>,05$), genel bilgisayar kaygısı ($p=,305>,05$) ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,054>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerde yaş durumu değişkeni ile donanım kaygısı değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren Anova testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Yaş Durumu Değişkeni İle Donanım Kaygısı Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları

	Alanı	Varyansın Kay.	Kareler Top.	n	Kareler Ort.	F	p	Anlam. Fark
Donanım Kaygısı	Sosyal Bilimler	Gruplararası	6,846	4	1,711	3,261	,013	1-4, 1-5, 2-5, 3-5
		Gruplarıçi	128,563	245	,525			
		Toplam	135,408	249				

Yaş durumu ile donanım kaygısı ($p=,013<,05$), değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlenmiştir. Değişkendeki farklılığın hangi yaş durumu gruplarından kaynaklandığını bulmak amacıyla LSD testi yapılmıştır. LSD testi sonucunda: 18 yaş ve altı ile 21 yaş ($p=,027<,05$), 18 yaş ve altı ile 22 yaş ve üzeri ($p=,002<,05$), 19 yaş ile 22 yaş ve üzeri ($p=,008<,05$) ve 20 yaş ile 22 yaş ve üzeri ($p=,032<,05$) olan katılımcıların donanım kaygısı durumlarında farklılık bulunmuştur. Bu farklılık 18 yaş ve altı ile 24 yaş ve üzeri olan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. 18 yaş ve altı ($2,131\pm,695$) olan katılımcıların donanım

kaygısı düzeyinin diğer yaş durumundaki katılımcılara göre daha düşük, 22 yaş ve üzeri ($2,681 \pm 763$) olan katılımcıların donanım kaygısı düzeyinin diğer yaş durumundaki katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anova testiyle sosyal zekanın alt boyutları sosyal farkındalık, sosyal beceriler, sosyal bilgi süreci ile bilgisayar kaygısının alt boyutları genel bilgisayar kaygısı, donanım kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri ile örneklem grubunun sınıf durumları karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Sınıf durumu değişkeni ile sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal farkındalık ($p=,103 > ,05$), sosyal beceriler ($p=,682 > ,05$), sosyal bilgi süreci ($p=,345 > ,05$), genel bilgisayar kaygısı ($p=,424 > ,05$), donanım kaygısı ($p=,681 > ,05$) ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,576 > ,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sınıf durumu değişkeni ile sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal farkındalık ($p=,397 > ,05$), sosyal beceriler ($p=,064 > ,05$), sosyal bilgi süreci ($p=,141 > ,05$) ve genel bilgisayar kaygısı ($p=,054 > ,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerde sınıf durumu değişkeni ile donanım kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren Anova testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Sınıf Durumu Değişkeni İle Donanım Kaygısı ve Kişisel Gelişim İnişiyatifi Alma Becerisi Değişkenlerine İlişkin Anova Testi Sonuçları

	Alanı	Varyansın Kay.	Kareler Top.	n	Kare. Ort.	F	p	Anl. Fark
Donanım Kaygısı	Sosyal Bil.	Gruplararası	9,154	3	3,051	5,945	,001	1-3, 1-4, 2-3, 2-4
		Gruplariçi	126,255	246	,513			
		Toplam	135,408	249				
Kişisel Gel. İnişiyatifi Alma Becerisi	Sosyal Bil.	Gruplararası	4,250	3	1,417	3,321	,020	1-3, 2-3
		Gruplariçi	104,950	246	,427			
		Toplam	109,200	249				

Sınıf durumu ile donanım kaygısı ($p=,001 < ,05$) ve sınıf durumu ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,020 < ,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlenmiştir. Değişkenlerdeki farklılığın hangi sınıf durumu gruplarından kaynaklandığını bulmak amacıyla LSD testi yapılmıştır. LSD testi sonucunda: I. sınıf ile III. sınıf ($p=,005 < ,05$), I. sınıf ile IV. sınıf ve üzeri ($p=,002 < ,05$), II. sınıf ile III. sınıf ($p=,005 < ,05$) ve II. sınıf ile IV. sınıf ve üzeri ($p=,002 < ,05$) olan katılımcıların donanım kaygısı durumlarında farklılık bulunmuştur. Bu farklılık III. sınıf ile IV. sınıf ve üzeri olan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. III. sınıf ($2,579 \pm 746$) ve IV. sınıf ve üzeri ($2,682 \pm 831$) olan katılımcıların donanım kaygısı düzeyinin diğer sınıf durumundaki katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

I. sınıf ile III. sınıf ($p=,017 < ,05$) ve II. sınıf ile III. sınıf ve üzeri ($p=,004 < ,05$) olan katılımcıların kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi durumlarında farklılık bulunmuştur. Bu farklılık III. sınıf olan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. III. sınıfta ($3,500 \pm 826$) olan

katılımcıların kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi düzeyinin diğer sınıf durumundaki katılımcılara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Anova testiyle sosyal zekanın alt boyutları sosyal farkındalık, sosyal beceriler, sosyal bilgi süreci ile bilgisayar kaygısının alt boyutları genel bilgisayar kaygısı, donanım kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri ile örneklem grubunun gelir durumları karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Gelir durumu değişkeni ile sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal farkındalık ($p=,272>,05$), sosyal beceriler ($p=,217>,05$), genel bilgisayar kaygısı ($p=,135>,05$), donanım kaygısı ($p=,356>,05$) ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,236>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Gelir durumu değişkeni ile sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal farkındalık ($p=,172>,05$), sosyal beceriler ($p=,113>,05$), sosyal bilgi süreci ($p=,228>,05$), genel bilgisayar kaygısı ($p=,478>,05$), donanım kaygısı ($p=,633>,05$) ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,096>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerde gelir durumu değişkeni ile sosyal bilgi süreci değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren Anova testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Gelir Durumu Değişkeni İle Sosyal Bilgi Süreci Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları

	Alanı	Varyansın Kay.	Kare. Top.	n	Kare. Ort.	F	p	Anlam. Fark
Sosyal Bilgi Süreci	Sağlık Bil.	Gruplararası	3,361	3	1,120	3,113	,027	1-3, 2-3, 3-4
		Gruplarıçi	88,520	246	,360			
		Toplam	91,881	249				

Gelir durumu ile sosyal bilgi süreci ($p=,027<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlenmiştir. Değişkendeki farklılığın hangi gelir durumu gruplarından kaynaklandığını bulmak amacıyla LSD testi yapılmıştır. LSD testi sonucunda: 1-500 TL arası ile 1001-1500 TL arası ($p=,016<,05$), 501-1000 TL arası ile 1001-1500 TL arası ($p=,014<,05$) ve 1001-1500 TL ile 1501 TL ve üzeri ($p=,003<,05$) geliri olan katılımcıların sosyal bilgi süreci durumlarında farklılık bulunmuştur. Bu farklılık 1001-1500 TL arasında geliri olan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. 1001-1500 TL arasında geliri ($3,968\pm,388$) olan katılımcıların sosyal bilgi süreci düzeyinin diğer gelir durumundaki katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sosyal zekanın alt boyutları sosyal farkındalık, sosyal beceriler, sosyal bilgi süreci ile bilgisayar kaygısının alt boyutları genel bilgisayar kaygısı, donanım kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerde sosyal zeka ile bilgisayar kaygısı ($p=,668>,05$) ve bilgisayar kaygısı ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,236>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Sosyal farkındalık ile genel bilgisayar kaygısı ($p=,279>,05$) ve sosyal farkındalık ile donanım kaygısı ($p=,798>,05$); sosyal bilgi süreci ile genel bilgisayar kaygısı ($p=,260>,05$) ve sosyal bilgi süreci ile donanım kaygısı ($p=,259>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı

belirlenmiştir. Genel bilgisayar kaygısı ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,349>,05$) ve donanım kaygısı ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,257>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerde bilgisayar kaygısı ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,761>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Sosyal farkındalık ile genel bilgisayar kaygısı ($p=,348>,05$) ve sosyal farkındalık ile donanım kaygısı ($p=,144>,05$); sosyal bilgi süreci ile donanım kaygısı ($p=,135>,05$) değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Genel bilgisayar kaygısı ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,286>,05$) ve donanım kaygısı ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ($p=,500>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Pearson korelasyon analizi sonucunda anlamlı farklılık gösteren değişkenlere ilişkin sonuçlar Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Değişkenlere İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Alan	Değişken I	Değişken II	N	r	P
Sağlık Bilimleri	Sosyal Zeka	Kişisel Gel. İn. Alma Becerisi	250	,297	,000
	Sosyal Farkındalık	Kişisel Gel. İn. Alma Becerisi	250	,440	,000
	Sosyal Beceriler	Genel Bilgisayar Kaygısı	250	,164	,009
	Sosyal Beceriler	Donanım Kaygısı	250	,173	,006
	Sosyal Beceriler	Kişisel Gel. İn. Alma Becerisi	250	-,193	,002
	Sosyal Bilgi Süreci	Kişisel Gel. İn. Alma Becerisi	250	,252	,000
Sosyal Bilimler	Sosyal Zeka	Bilgisayar Kaygısı	250	,268	,000
	Sosyal Zeka	Kişisel Gel. İn. Alma Becerisi	250	,259	,000
	Sosyal Farkındalık	Kişisel Gel. İn. Alma Becerisi	250	,384	,000
	Sosyal Beceriler	Genel Bilgisayar Kaygısı	250	,239	,000
	Sosyal Beceriler	Donanım Kaygısı	250	,235	,000
	Sosyal Beceriler	Kişisel Gel. İn. Alma Becerisi	250	-,290	,000
	Sosyal Bilgi Süreci	Genel Bilgisayar Kaygısı	250	,156	,014
	Sosyal Bilgi Süreci	Kişisel Gel. İn. Alma Becerisi	250	,419	,000

Sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerde sosyal zeka değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda % 29,7 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal zeka değişkeninin puanı arttıkça kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin de puanı artmaktadır.

Sosyal farkındalık değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda % 44 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal farkındalık değişkeninin puanı arttıkça kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin de puanı artmaktadır.

Sosyal beceriler değişkeni ile genel bilgisayar kaygısı, donanım kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda; genel bilgisayar kaygısı değişkeni arasında % 16,4 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,009<,05$) çok zayıf bir ilişki, donanım kaygısı değişkeni arasında % 17,3

düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,006<,05$) çok zayıf bir ilişki ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında % 19,3 düzeyinde negatif yönde anlamlı ($p=,002<,05$) çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal beceriler değişkeninin puanı arttıkça genel bilgisayar kaygısı ve donanım kaygısı değişkenlerinin puanı artmakta, kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin de puanı azalmaktadır.

Sosyal bilgi süreci değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda % 25,2 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal bilgi süreci değişkeninin puanı arttıkça kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin de puanı artmaktadır.

Sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerde sosyal zeka değişkeni ile bilgisayar kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda; bilgisayar kaygısı değişkeni arasında % 26,8 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) zayıf bir ilişki ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında % 38,4 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal zeka değişkeninin puanı arttıkça bilgisayar kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenlerinin de puanı artmaktadır.

Sosyal farkındalık değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda % 38,4 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal farkındalık değişkeninin puanı arttıkça kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin de puanı artmaktadır.

Sosyal beceriler değişkeni ile genel bilgisayar kaygısı, donanım kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda; genel bilgisayar kaygısı değişkeni arasında % 23,9 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) çok zayıf bir ilişki, donanım kaygısı değişkeni arasında % 23,5 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) çok zayıf bir ilişki ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında % 29 düzeyinde negatif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal beceriler değişkeninin puanı arttıkça genel bilgisayar kaygısı ve donanım kaygısı değişkenlerinin puanı artmakta, kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin de puanı azalmaktadır.

Sosyal bilgi süreci değişkeni ile genel bilgisayar kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda, genel bilgisayar kaygısı değişkeni arasında % 15,6 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,014<,05$) çok zayıf bir ilişki ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında % 41,9 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal bilgi süreci değişkeninin puanı arttıkça genel bilgisayar kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenlerinin de puanı artmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Örneklem grubundan elde edilen verilere öncelikle açıklayıcı faktör analizi yapılmış, sonuçlar doğrultusunda bazı maddeler analize tabi tutulmayarak analiz tekrarlandığında sonuçların

daha iyi olduğu belirlenmiştir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları araştırma modelini desteklemektedir. Sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerde sosyal zeka ölçeğinin alt boyutlarının puan ortalamaları büyükten küçüğe doğru sırasıyla sosyal farkındalık, sosyal bilgi süreci ve sosyal beceriler şeklinde sıralandığı, sosyal zeka değişkeninin genel puan ortalamasının ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bilgisayar kaygısı ölçeğinin alt boyutlarının puan ortalamaları büyükten küçüğe doğru sırasıyla genel bilgisayar kaygısı ve donanım kaygısı şeklinde sıralandığı, bilgisayar kaygısı değişkeninin genel puan ortalamasının ise düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin genel puan ortalamasının ise yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerde sosyal zeka ölçeğinin alt boyutlarının puan ortalamaları büyükten küçüğe doğru sırasıyla sosyal farkındalık, sosyal bilgi süreci ve sosyal beceriler şeklinde sıralandığı, sosyal zeka değişkeninin genel puan ortalamasının ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bilgisayar kaygısı ölçeğinin alt boyutlarının puan ortalamaları büyükten küçüğe doğru sırasıyla genel bilgisayar kaygısı ve donanım kaygısı şeklinde sıralandığı, bilgisayar kaygısı değişkeninin genel puan ortalamasının ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin genel puan ortalamasının ise yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerin sosyal zeka ve bilgisayar kaygısı düzeylerinin sağlık bilimleri alanındaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeninin her iki öğrenci grubunda da eşit puanlarda olduğu belirlenmiştir. Ülker (2016) Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada sosyal zeka ölçeğinin alt boyutlarının puan ortalamalarının büyükten küçüğe doğru sırasıyla, sosyal bilgi süreci, sosyal beceriler ve sosyal farkındalık şeklinde sıralandığı sonucuna ulaşmıştır.

Sosyal zeka değişkeni ile alt boyutları, bilgisayar kaygısı ile alt boyutları ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkenleri ile diğer değişkenler arasında anlamlı farklılık olup olmadığı parametrik testlerden t ve Anova testleri kullanılarak belirlenmiştir. Yapılan t testi sonucunda sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerde cinsiyet değişkeni ile genel bilgisayar kaygısı, donanım kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi ama becerisi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anova testi sonucunda sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerde yaş durumu değişkeni ile donanım kaygısı değişkeni arasında, sınıf durumu değişkeni ile donanım kaygısı ve kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Anova testi sonucunda sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerde gelir durumu değişkeni ile sosyal bilgi süreci değişkeni arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Ülker (2016) Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada yaş durumu ve sınıf durumu değişkenleriyle sosyal zeka değişkeni ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, cinsiyet değişkeni ile sosyal farkındalık değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerden elde edilen verilere yapılan pearson korelasyon analizi sonucunda; sosyal zeka değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında anlamlı, pozitif, zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal farkındalık değişkeni

ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında anlamlı, pozitif, zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal beceriler değişkeni ile genel bilgisayar kaygısı, donanım kaygısı değişkenleri arasında anlamlı, pozitif, çok zayıf bir ilişki; sosyal beceriler değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında anlamlı, negatif, çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal bilgi süreci değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında anlamlı, pozitif, çok zayıf bir ilişki bulunmuştur.

Sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilerden elde edilen verilere yapılan pearson korelasyon analizi sonucunda; sosyal zeka değişkeni ile bilgisayar kaygısı değişkeni arasında anlamlı, pozitif, zayıf bir ilişki ve sosyal zeka değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında da anlamlı, pozitif, çok zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal farkındalık değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında anlamlı, pozitif, zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal beceriler değişkeni ile genel bilgisayar kaygısı, donanım kaygısı değişkenleri arasında anlamlı, pozitif, çok zayıf bir ilişki; sosyal beceriler değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında anlamlı, negatif, zayıf bir ilişki bulunmuştur. Sosyal bilgi süreci değişkeni ile genel bilgisayar kaygısı değişkeni arasında anlamlı, pozitif, çok zayıf bir ilişki ve sosyal bilgi süreci değişkeni ile kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi değişkeni arasında anlamlı, pozitif, zayıf bir ilişki bulunmuştur. Bazı araştırmacılar Loyd ve Gressard (2014) bilgisayar kaygısındaki en önemli faktörün bilgisayar deneyiminin olmamasından kaynaklandığını, artan deneyimin kaygıyı azaltacağını ve okullarda bilgisayar dersinin eğitimin ilk yıllardan itibaren başlaması gerektiğini ifade etmişlerdir. McInery ve arkadaşları (2014), California State üniversitesinde yaklaşık 500 öğrencinin katıldığı bir araştırmada bilgisayar deneyiminin bilgisayar kaygısını azaltmadığı, tutumları geliştirmediği, bilgisayar kaygısını azaltmak yerine şiddetlendirdiği sonucuna ulaşmışlardır. Cavas ve ark. (2009) çalışmaları sonucunda kişisel bilgisayarı olan kişilerin bilgisayara yönelik olumlu tutum sergiledikleri sonucuna ulaşmışlardır. Ulacia ve arkadaşları (2017) yaptıkları çalışmada kişisel gelişim inisiyatifi alma becerisi ve duygusal zeka arasındaki pozitif ilişki olduğu ve eğitim başarısını pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Gelecekte bu konuda araştırma yapacak araştırmacılar sosyal zekanın, tükenmişlik ve kişisel gelişim bağlamında nasıl farklılık gösterdiği konusuna dikkat etmeleri yapacakları çalışmalarına önemli katkı sağlayacaktır. Ayrıca yapılan araştırma sonuçlarıyla bu çalışmanın sonuçlarının karşılaştırılması daha net bilgilere ulaşılmasını sağlayacaktır.

Yazarların katkıları

A.B.: Konuyu bulma, planlama, istatistik, yorum, makaleyi yazma; N.B.: Literatür tarama, veri toplama ve/veya işleme, eleştirel inceleme.

Kaynakça

Akın A. ve Anlı, G. (2011). Bireysel Gelişim İnisiyatifi Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1), 42-49.

- Altunışık R, Coşkun R, Bayraktaroğlu S, ve Yıldırım E. (2012). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. 7. Baskı, Sakarya Kitabevi, Sakarya.
- American Psychological Association. <https://www.apa.org/topics/anxiety/>, (Erişim Tarihi: 14.10.2018)
- Bloom, A. J. Ve Hautaluoma, J. E. (1990). Anxiety Management Training As A Strategy for Enhancing Computer User Performance, *Computers in Human Behavior*, 6(4), 337-349.
- Brosnan, M. (1998). The Impact of Computer Anxiety and Self Efficacy Upon Computer Performance, *The Journal of Computer Assisted Learning*, 14(3), 223-234.
- Cavas, B., Cavas, P., Karaoğlu, B. ve Kışla, T. (2009). A Study on Science Teachers Attitudes Toward Information and Communication Technologies in Education. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 8(2), 20-32.
- Çavuş, H. (2008). Bilgisayar Kaygı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama Çalışması, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 147-163.
- Colthorpe K., Zimbardi. K., Ainscough. L., Ve Anderson. S., (2015). Know Thy Student! Combining Learning Analytics And Critical Reflections To Increase Understanding Of Students Self-Regulated Learning In An Authentic Setting, *Journal Of Learning Analytics*, 2(1), 134-155.
- Doğan T. Ve Çetin, B. (2011). Tromso Sosyal Zeka Ölçeğinin Türkçe Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 691-720.
- Ivtzan I., Chan C. P. L., Gardner H. E. Ve Prashar K., (2013) Linking Religion and Spirituality With Psychological Well-being: Examining Self-Actualisation, Meaning in Life, and Personal Growth Initiative, *Journal of Religion And Health*, 52(3), 915-929.
- Kosmitzki, C., Ve John, O. P. (1993). The Implicituse Of Explicit Conceptions Of Social Intelligence, *Personality And Individual Differences*, 15(1), 11-23.
- Loyd, B. H., Ve Gressard, C. (1984). The Effects of Sex, Age, and Computer Experience on Computer Attitudes. *AEDS Journal*, 18(2), 67-77.
- Marcoulides, G. A. (1988). The Relationship Between Computer Anxiety and Computer Achievement. *Journal of Educational Computing Research*, 4(2), 151-158.
- McInery, V., McInerney, D. M. Ve Sinclair, K. E. (1994). Student Teachers Computer Anxiety And Computer Experience, *Journal Of Educational Computing Research*, 11(1), 27-50.
- Özdemir, Y. (2009). Ergenlik Döneminde Benlik Kurgusu Gelişiminin Anababanın Çocuk Yetiştirme Stilleri Açısından İncelenmesi, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Robitschek, C., Ashton, M. W., Spering, C. C., Geiger, N., Byers, D., Schotts, G. C., Ve Thoen, M. A. (2012). Development And Psychometric Evaluation of The Personal Growth Initiative Scale-II, *Journal of Counseling Psychology*, 59(2), 274-287.
- Silvera, D., Martinussen, M. ve Dahl, T. I. (2001). The Tromso Social Intelligence Scale, A Self-Report Measure Of Social İntelligence, *Scandinavian Journal Of Psychology*, 42(4), 313-319.
- Specht D., M. (2008). The Effect of Supportive Strategies on Computer Anxiety And Computer Self -Efficacy in Nursing Student, Unpublished doctoral thesis. Widener University, USA.
- Ulacia, I., Gorostiaga, A., Balluerk, N., Ve Aliri, J. (2017). Development of Personal Initiative: Impact of An Intervention Applied to The Educational Field / Desarrollo De La Iniciativa Personal: Impacto De Una Intervención Aplicada Al Ambito Ducativo. *Infancia Aprendizaje Journal for the Study of Education and Development*, 40(2), 277-301.
- Ülker, Ç. (2016). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Sosyal Zeka Ve İletişim Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Vernon, p. E. (1993). Some Characteristics of The Good Judge of Personality, *The Journal of Social Psychology*, 4(1), 42-57.
- Woerkom M., V. Ve Meyers M. C. (2018) Strengthening Personal Growth: The Effects Of A Strengths İntervention On Personal Growth İnitative. *Journal Of Occupational And Organizational Psychology*, 91(3), 1-24.
- Yang, H. (1996). An Investigation of Computer Anxiety Among Vocational-Technical Teachers in Dade County, Unpublished Dissertation Doctoral Dissertation, Florida International University, USA.
- Yılmaz, V. Ve Varol: (2015). Hazır Yazılımlar ile Yapısal Eşitlik Modellemesi: Amos, EQS, Lisrel, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 44(4), 28-44.

